

2. Тимченко Г. В. Розмежування понять «ефективність законодавства» та «ефективне законодавство». *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2014. Вип. 9–2(1). С. 41–44.

3. Правотворення і правотворчість в умовах воєнного стану та миробудівництва : монографія. Н. М. Пархоменко, О. В. Скрипнюк, Н. М. Оніщенко та ін. : кер. авт. кол. та за ред. Н. М. Пархоменко. Київ. 312 с.

4. Kojder A. Ograniczenia skuteczności prawa. *Skuteczność prawa*. 2010. № 1. P. 43–45.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-351-7-5>

ПРАВОВІ ПРЕЮДИЦІЇ ТА ПРАВОВІ ФІКЦІЇ: СПІЛЬНЕ ТА ВІДМІННОСТІ

Зеленко Інна Павлівна

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри права та правоохоронної діяльності
Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка
м. Кропивницький, Україна*

Будучи нетиповими правовими приписами преюдиції та фікції, виконують важливу роль у правозастосовному процесі. Не дивлячись на схожу правову природу, соціальне призначення та походження, вони при цьому мають як спільні риси так й відмінності.

На думку Р. Д. Ляшенко поняттю «преюдиція» властиві такі ознаки як законність, обов'язковість її застосування, достовірність раніше доведених фактів, об'єктивність, зв'язок обставин справи, що розглядається, із судовим рішенням, що набрало законної сили [1, с. 22].

У свою чергу Д. В. Шилін зазначає, що рисами преюдиції є: 1) обов'язковість застосування, яка закріплена правовими нормами; 2) достовірність фактів та/або обставин, установлених преюдицією; 3) зв'язок обставин справи, що розглядається, із судовим рішенням, яке набрало законної сили [2, с. 159]. Мета преюдиції не встановлювати юридичні факти, які суд встановив раніше.

Як відомо, під юридичною фікцією розуміють прийом юридичної техніки, який визнає юридичні факти, що відсутні в реальному житті, такими, що існують для того, щоб досягти цілі правового регулювання [3, с. 21]. Цілями фікції є те, що для забезпечення стабільності

правового регулювання, неіснуючий факт або явище нормативно визнається наявним. Прикладом правової фікції є норма закріплена ч. 3 ст. 46 ЦК України, а саме: «фізична особа оголошується померлою від дня набрання законної сили рішенням суду про це...» [4].

З погляду О. В. Ульяновської фікції мають такі ознаки: полягає у конструюванні неіснуючого у дійсності; використанню фікції передують невизначеність; є уявною юридичною конструкцією різних ступенів складності; може використовуватись у доктрині права, правотворчості; використовується з метою заповнення певного сегмента у правовому полі; категоричність та неспростовність; обмежені в обсязі застосування соціально-юридичним контекстом; здатність фікції викликати одна одну; зовнішнім проявом є норма-фікція, інститут права; існування взаємозв'язку діалектичного розвитку наукової думки і сприйняття фікції у праві [5, с. 11].

М. А. Павлова наголошує, що спільними ознаками преюдиції та фікції є те, що 1) вони є засобами юридичної техніки, спрямованими на скорочення ходу й обсягу правової діяльності, а також полегшення встановлення фактів і процесуальної економії; 2) визнання компетентним органом певного юридичного факту достовірним; 3) роль, яку вони відіграють під час провадження справи [6, с. 23].

Різняться фікції та преюдиції такими рисами: по-перше, фікція закріплена у відповідному нормативно-правовому акті, що має загальнообов'язковий характер, у свою чергу преюдиція відображається у правозастосовному акті, дія якого розповсюджується на обмежене коло осіб; по-друге, сфера застосування фікції розповсюджується на різноманітні галузі права, а преюдиції, в основному – процесуальні; по-третє, дія фікції полягає в тому, що за її допомогою забезпечується певна стійкість прийнятого акту застосування права в ситуації наявної невідомості, а преюдиція – не встановлювати юридичні факти, які суд встановив раніше.

О. В. Павліченко зазначає, що відмінність преюдиції та фікції також прослідковується за особливостями процесу пізнання, за соціальною спрямованістю, за можливістю нівелювання припущення, ступеню ймовірності, за складністю та необхідністю доведення, за часом доведення [7, с. 94–99].

Отже, правові фікції та правові преюдиції є спорідненими за певними рисами поняттями, але й в той же час різняться за цілою низкою ознак.

Література:

1. Ляшенко Р.Д. Загальна характеристика та властивості преюдиції як засобу судової аргументації. *Часопис Київського університету права*. Київ, 2012. № 3. С. 22–25.
2. Шилин Д. В. Общие вопросы использования преюдиции в уголовном производстве. *Вісник ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка*. 2019. Вип. 4 (88). С. 157–165.
3. Теоретичні та практичні проблеми реалізації норм права: матеріали VII Міжнародної наукової конференції (м. Кременчук, 21–22 січня 2022 року). Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 312 с.
4. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р., № 435-IV Цивільний кодекс України Кодекс України; Закон, Кодекс. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
5. Ульяновська О. В. Фікції в правовій системі України : автореф. автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Одеса, 2010. 23 с.
6. Павлова М.А. Співвідношення преюдиції з деякими суміжними категоріями. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2016. Вип. 2. С. 22–25.
7. Павліченко О. В. Юридична презумпція, юридична преюдиція та юридична фікція: співвідношення понять. *Держава і право*. 2010. Вип. 50. С. 94–99.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-351-7-6>

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ НОРМ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА ЩОДО РЕГУЛЮВАННЯ ВЗАЄМВІДНОСИН ПРЕЗИДЕНТА РЕСПУБЛІКИ ТА УРЯДУ ВІДПОВІДНО КОНСТИТУЦІЇ ФРАНЦУЗЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ 1958 РОКУ

Кузьмінський Володимир Петрович

аспірант юридичного факультету

Академія праці, соціальних відносин і туризму

м. Київ, Україна

Досвід французького конституціоналізму, зокрема, реалізація побудови і взаємодії вищих органів влади, є надбанням світової правової думки, що обґрунтовано цікавить і науковців, і практиків